

De Kerst-moslim

Columns - 23 december 2019 - Auteur: Merlijn Schoonenboom

In de trein van Berlijn naar Amsterdam kijkt het gezicht van Kida Khodr Ramadan me aan. De bekende Duitse tv-crimineel staat afgebeeld op het gratis tijdschrift van de Deutsche Bahn - stoppelig baardje, donkere wenkbrauwen, maar met een vrolijke kerstmuts op. De foto laat er geen misverstand over bestaan: hier wordt een politiek statement gemaakt.

De acteur Ramadan is als kind met zijn familie uit Libanon naar Duitsland gevlucht en is opgegroeid in hetzelfde deel van Kreuzberg als waar ik nu woon. Hij kreeg succes met rollen als de 'criminele buitenlander', zoals als aanvoerder van een Arabische maffiaclan in de Duitse tv-serie '4 Blocks'.

Een vreselijk cliché natuurlijk, maar wel gevoed door de realiteit in Berlijn: de stad kent niet alleen machtige Libanese maffiac clans, maar ook een grote hoeveelheid Turks- en Arabisch-Duitse jongeren die door een gebrek aan goede opleiding en goed Duits aan de zijlijn van de samenleving terecht zijn gekomen. Beide problemen zijn het gevolg van inadequaate integratiebeleid de afgelopen decennia, en Ramadan heeft dit in zijn jeugd aan den lijve ondervonden.

Wat heeft een kerstmuts daar nu mee te maken? De muts is niet los te zien van de doorlopende discussies over de multiculturele samenleving. Al wordt de integratieproblematiek in de Duitse media niet zo vaak gethematiseerd als in Nederland, onderhuids blijft de onrust smeulen.

Kerst heeft in het behoorlijk christelijke Duitsland daarbij de potentie net zo beladen te worden als Sinterklaas in Nederland. Zo vertelde een Berlijnse collega van der Tagesspiegel me geschokt dat op de school van haar 8-jarige zoontje een Turks-Duitse leerling hardop zegt dat hij 'de Kerstman haat' en weigert mee te doen aan de kerstviering.

Merlijn Schoonenboom verbindt in zijn maandelijkse column persoonlijke ervaringen met bredere maatschappelijke ontwikkelingen in Duitsland

De rechts-nationalistische partij AfD gaat dan ook vaak en gretig in op het kerst-thema. Volgens deze partij delven de Duitse tradities in de multiculturele

samenleving het onderspit, omdat de verweekte links-liberaal 'het eigene' niet meer kan verdedigen. Een van de terugkerende argumenten voor de naderende 'ondergang van het avondland' is een kerstmarkt in Kreuzberg, die sinds enige tijd geen kerstmarkt meer heet maar 'wintermarkt'. Volgens de AfD is dat een schokkend bewijs van de capitulatie van links voor de moslims.

Over de AfD-woede kan je als weldenkende hoofdstedeling natuurlijk de schouders ophalen, maar dat is te makkelijk. Deze week poste de internationaal befaamde Kreuzberger curryworst-tent Curry 36 een reclame op Facebook, waarin ze aankondigde de 'kerstworst om diverse redenen nu winterworst' te noemen. Achteraf was het een ironisch bedoelde PR-campagne (er bestaat geen kerstworst), maar de stroom van reacties - goedkeurend of juist woedend - laat zien dat het thema veel Berlijners toch ook echt raakt.

De vraag die erachter ligt kan daarom maar beter serieus worden besproken. Want hoe ga je om met oude tradities in een multiculturele samenleving? De luidste antwoorden komen in Duitsland en Nederland nu ofwel van de rechterzijde, die slechts een nostalgische dwangbuis in de aanbieder heeft - of van links, dat het liefst maar helemaal af lijkt te willen zien van culturele tradities.

Onbedoeld laat het Deutsche Bahn-blaadje met het artikel 'Ramadan mit Weihnachten' een middenweg zien. De acteur Ramadan is moslim, maar viert met zijn zes kinderen intensief kerst. Hij wil dat zijn kinderen niet meemaken wat hij vroeger op school meemaakte: hij werd buitengesloten omdat hij niet mee kon doen aan de rituelen in de rest van de klas - zijn ouders namen geen deel aan de Duitse samenleving.

Ramadan zingt nu daarom uit volle borst 'O Tannenbaum' en vindt kerst het belangrijkste familiefeest van het jaar. Hij laat Jezus achterwege, maar is daarmee niet anders dan vele moderne hoofdstedelingen die het oude feest in een seculier jasje hebben gegoten.

In het interview wordt alleen ook duidelijk dat Ramadan ook wel eens een tegenprestatie zou willen ontvangen voor zijn inspanningen als 'goede migrant'. De acteur wil nu eindelijk ook ándere rollen spelen dan alleen die van criminele buitenlander. Maar dat blijkt dan ineens een stuk moeilijker. De ouderwetse Duitse tv-wereld staat een stuk minder open voor verandering dan het kerstfeest.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/34902/de-kerst-moslim>